

NORGES HØYESTERETT

Den 3. februar 2017 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Tønder, Bårdsen og Bergh i

HR-2017-271-U, (sak nr. 2017/82), straffesak, anke over dom:

A (advokat Brynjar Nielsen Meling)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

D O M :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens saksbehandling, lovanvendelse og straffutmåling i sak om overtredelse av straffeloven (1902) § 192 første ledd bokstav a.
- (2) Ved tiltalebeslutning fra statsadvokatene i Rogaland ble A, født 00.00.1974, satt under tiltale for blant annet åtte tilfeller av voldtekt.
- (3) Stavanger tingrett avsa 11. mars 2016 dom med følgende slutning:

"1. A, født 00.00.1974, frifinnes for tiltalen post III b og IV a og b.

2. A, født 00.00.1974, dømmes for

- sju overtredelser av straffeloven (1902) § 192 andre ledd bokstav a, jf. første ledd bokstav a
- en overtredelse av straffeloven (1902) § 192 første ledd bokstav a
- en overtredelse av straffeloven (1902) § 128 første ledd
- en overtredelse av straffeloven (1902) § 328 første ledd nr. 2
- en overtredelse av straffeloven (2005) § 361 første ledd bokstav b

jf. straffeloven (2005) § 79 bokstav a, til fengsel i 12 – tolv – år.

Varetekt kommer til fradrag med 387 – trehundreogåttisju – dager, jf. straffeloven (1902) § 60.

3. **A skal betale oppreisning til**
- **B med kroner 175 000 – etthundreogsyttifemtusen**
  - **C med kroner 150 000 – etthundreogfemtifemtusen**
  - **D med kroner 150 000 – etthundreogfemtifemtusen**
  - **E med kroner 150 000 – etthundreogfemtifemtusen**
  - **F med kroner 150 000 – etthundreogfemtifemtusen**
  - **G med kroner 150 000 – etthundreogfemtifemtusen**
  - **H med kroner 150 000 – etthundreogfemtifemtusen**
  - **I med kroner 125 000 – etthundreogtjuefemtusen**

innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen.

4. **A dømmes til å tåle inndragning av et falskt politibeviss og en Ekol startpistol med magasin og patroner, jf. straffeloven (1902) § 35."**

- (4) A anket avgjørelsen hva gjaldt bevisvurderingen under skyldspørsmålet for flere av tiltalepostene. Påtalemyndigheten anket dommen hva gjaldt straffutmålingen. Gulating lagmannsrett besluttet 5. april 2016 at ankene skulle henvises til ankeforhandling.
- (5) Ved lagmannsrettens behandling svarte lagretten ja på skyldspørsmålet for så vidt gjaldt åtte voldtekter. De tre fagdommerne satte imidlertid lagrettens kjennelse til side for seks av voldtektene del, under henvisning til at det ikke forelå tilstrekkelig bevis for straffeskyld, jf. straffeprosessloven § 376 c. Disse forholdene skal behandles på nytt med meddomsrett, jf. straffeprosessloven § 376 c, jf. § 376 a.
- (6) For to av voldtektene la lagmannsretten lagrettens fellende kjennelse til grunn. Gulating lagmannsrett avsa 22. november 2016 dom med slik slutning:
- "1. **A, født 00.00.1974, frifinnes for overtredelse av straffeloven (1902) § 228 første ledd.**
2. **A, født 00.00.1974, dømmes for to forbrytelser mot straffeloven (1902) § 192 første ledd bokstav a, samt de forhold hvor skyldspørsmålet ble endelig avgjort ved Stavanger tingretts dom av 11. mars 2016, sammenholdt med straffeloven (2005) § 79 bokstav a, til en straff av fengsel i 3 – tre – år og 6 – seks – måneder. Til fradrag i straffen går 643 – sekshundreogfortitre – dager for utholdt varetekt per dato for domsavsigelsen.**
3. **A, født 00.00.1974, dømmes til å betale oppreisningserstatning til G stor 75 000 – syttifemtusen – kroner.**
4. **A, født 00.00.1974, dømmes til å betale oppreisningserstatning til I – stor 75 000 – syttifemtusen – kroner.**
5. **Oppfyllelsesfristen for domsslutningens punkter 3 og 4 er 2 – to – uker fra dommens forkynnelse.**
- (7) A har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens saksbehandling, lovanvendelse og straffutmåling. Det er anført at lagmannsrettens avgjørelse lider av mangelfulle domsgrunner, ettersom det ikke er mulig å forstå hva som var årsaken til at fagdommerne godtok lagrettens ja-svar for to av voldtektene, men satte kjennelsen til side for de øvrige seks voldtektene. Det er dessuten gjort gjeldende at det utgjør en saksbehandlingsfeil at lagmannsretten ventet hele tre uker med å sette rett for å behandle straffutmålingen. Videre er det anført at lagmannsrettens lovanvendelse er feil. Straffen er dessuten for høy, tatt i betraktning de fornærmedes medvirkning.

- (8) Påtalemyndigheten har gjort gjeldende at det ikke bør gis samtykke til anken, og at den uansett ikke kan føre frem.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* er kommet til at lagmannsrettens dom må oppheves, jf. straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav a.
- (10) Tiltalen i saken gjelder voldtekt av i alt åtte prostituerte kvinner, ved at A skaffet seg seksuell omgang med dem ved å utgi seg for å være polititjenestemann og true dem med at han ville varsle ulike offentlige myndigheter, familie osv. dersom de ikke hadde seksuell omgang med ham. I tingretten ble A funnet skyldig i alle åtte voldtektene. Det fremgår av tingrettens dom at modus er praktisk talt det samme i alle tilfellene, at tiltalte i hovedsak har forklart seg likt knyttet til alle postene, og at spørsmålet om de fornærmedes troverdighet har vært et marginalt tema.
- (11) Lagmannsretten – de tre fagdommerne – valgte å sette lagrettens fellende kjennelse til side for så vidt gjaldt seks av voldtektene, med den begrunnelse at det ikke var ført tilstrekkelig bevis for tiltaltes skyld. For to av voldtektene ble lagrettens bekreftende svar på skyldspørsmålet lagt til grunn for den videre behandlingen. Lagmannsretten har ikke gitt noen begrunnelse for dette, utover en henvisning til at også tingretten hadde funnet A skyldig i disse to voldtektene. Lagrettens fellende kjennelser for de to voldtektene omtattet, i motsetning til de øvrige, ikke samleie, jf. straffeloven (1902) § 192 andre ledd bokstav a. Det er imidlertid ikke på noen måte kommentert hvordan dette eventuelt har hatt betydning for lagmannsrettens vurdering av skyldsspørsmålet.
- (12) Loven stiller ikke krav om at fagdommerne må begrunne sin beslutning om å legge lagrettens fellende kjennelse til grunn. Men Høyesterett har i sin praksis fremholdt at det – etter omstendighetene – likevel må gis begrunnelse for en beslutning om ikke å tilsidesette en fellende kjennelse, slik straffeprosessloven § 376 c gir hjemmel for, jf. Rt. 2010 side 865. Formålet med et slikt krav er å sikre og vise at lagmannsretten har foretatt en samvittighetsfull og reell prøving av spørsmålet om tilsidesettelse, og at den tiltalte skal kunne forstå grunnlaget for beslutningen der det kan være tvil om dette, jf. også Rt. 2011 side 172. Det kravet om begrunnelse som her unntaksvis gjelder, må ses i sammenheng med Høyesteretts plenumsdom i Rt. 2009 side 750 avsnitt 66, som slår fast at fagdommerne har plikt til å sette en fellende jurykjennelse til side dersom fagdommerne for sin del ikke har funnet straffeskyld tilstrekkelig bevist.
- (13) I saken her har de tre fagdommerne i lagmannsretten ikke funnet straffeskyld bevist for seks av åtte voldtekter – åtte voldtekter som ut fra tingrettens domsgrunner bevismessig og rettslig ser ut til å ligge nokså likt an. Det er ingenting i sakens sammenheng for øvrig som er egnet til å forklare hvordan de to voldtektene skiller seg fra de seks. Det er ikke mulig ut fra lagmannsrettens dom sett under ett, heller ikke når straffutmålingspremissene tas i betraktning, å se hva det da er som gjør at lagmannsretten vurderer grunnlaget for straffeskyld avgjørende annerledes for disse to voldtektene. Lagmannsrettens beslutning om å godta den fellende kjennelsen for disse to voldtektene, står ut fra sammenhengen som uforklart.
- (14) Mangelen på begrunnelse er i dette tilfellet en saksbehandlingsfeil som etter Høyesteretts ankeutvalgs syn klart må lede til opphevelse av lagmannsrettens dom.
- (15) Dommen er enstemmig.

SLUTNING:

Lagmannsrettens dom oppheves.

Arnfinn Bårdsen
(sign.)

Bård Tønder
(sign.)

Espen Bergh
(sign.)

Riktig utskrift: